

УДК 340.1

*Д. Ю. Толстонос**здобувач Науково-дослідного інституту публічного права***ПОЛІВАРІАТИВНІСТЬ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ
«ГРОМАДСЬКА БЕЗПЕКА» ТА «ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК»**

Актуальність тематики. Права і свободи людини і громадянина є невід'ємним елементом української державності, а їх забезпечення найбільш пріоритетною задачею спеціально створених для цього органів охорони правопорядку. Комплекс прав і свобод людини і громадянина як елемента громади, може укріплюватись із поступовим забезпеченням громадської безпеки та громадського порядку. Поліваріативність підходів до розуміння даних понять знаходить своє відображення в багатьох працях вчених, але чіткого їх розмежування на сьогоднішній день в науці немає.

На нашу думку, саме детальний розгляд етимологічного значення вказаних вище слів, а саме «безпека», «порядок» в контексті громади може дати підстави стверджувати про їх однаковість чи натомість – різність. Проте належить акцентувати, що саме від правильного їх тлумачення залежить ефективність та дієвість відповідних категорій в якості норм закону, що схвалюється законодавцем у законотворчому процесі. Поряд із цим, додаткового аналізу потребує питання тлумачення поняття «громади», оскільки в вітчизняній юриспруденції не склалося єдиної думки і про даний термін, також.

Саме тому, автором обрана відповідна тематика, оскільки виключно за умови правильного визначення понятійно-категоріального апарату можливе ефективне та злагоджене виконання органами охорони правопорядку всіх поставлених перед ними завдань, що дасть можливість позитивно впливати на рівень забезпечення прав і свобод людини і громадянина окремо та в цілому.

Разом із тим, вказана тематика вже неодноразово поставала наріжним каменем у дослідженнях багатьох досвідчених і авторитетних вітчизняних вчених, а саме: В. Авер'янова, О. Бандурки, Ю. Битяка, І. Голосніченка, В. Колпакова, А. Комзюка, Ю. Козлова, О. Кузьменко, С. Кузніченка, О. Кобзаря, А. Коваленка та багатьох інших, але зважаючи на недостатньо приділену увагу розмежуванню понять «громадська безпека» та «громадський порядок», вказана тематика набуває нового наукового значення та потребує подальших розвідок.

Метою статті є окреслення сутності та значення понять «громадська безпека» та «громадський порядок» в контексті їх забезпечення з метою їх порівняння та розмежування, що дозволить підвищити ефективність роботи органів охорони правопорядку в даному контексті. В свою чергу, по-

ставлена мета, зумовила необхідність розв'язання ряду дослідницьких завдань, а саме: 1. З'ясування сутності та значення поняття громадська безпека, виокремлення його ознак; 2. З'ясування сутності та значення поняття громадський порядок, виокремлення його ознак; 3. Проведення порівняльного аналізу, з метою встановлення тождественності чи розмежування відповідних проаналізованих понять.

Об'єктом статті виступають суспільні відносини, в сфері забезпечення громадського порядку та безпеки в Україні.

Предметом дослідження є механізм забезпечення громадського порядку та безпеки в Україні.

Виклад основного матеріалу статті. Підходів до розуміння та співвідношення понять громадського порядку та громадської безпеки існує декілька, проте для сутнісної її характеристики слід провести детальний етимологічний та юридичний аналіз.

На сьогоднішній день, не існує єдиного визначення громади у науковій літературі. Словникові видання, також тлумачать відповідне поняття по-різному, а саме Юридична енциклопедія тлумачить дану категорію як «жителів, об'єднаних постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями» [1, с. 636], поряд із цим Великий тлумачний словник сучасної української мови містить поняття «громада», під яким розуміється група людей, об'єднаних спільністю становища, інтересів та об'єднання людей, що ставить перед собою певні спільні завдання [2, с. 199].

Тобто, слід звернути увагу, що не зважаючи на плюралізм думок у даному аспекті, безальтернативними є ознаки громади: наявність жителів; спільність їх проживання в межах певної територіальної одиниці та спільна приналежність до певної держави (в контексті спільності інтересів та завдань по відношенню до виконання громадського обов'язку).

Поряд із цим, вчені М. Баймуратов та І. Бутко та інші, визначаючи поняття територіального колективу, акцентують увагу на спільності інтересів, зокрема територіальний колектив (місцеве співтовариство) визначається як сукупність фізичних осіб, які постійно мешкають на певній території і пов'язані територіально-особистісними зв'язками системного характеру. Таке місцеве співтовариство об'єктивно здатне виробляти ха-

рактенні інтереси і реалізовувати їх на рівні місцевого самоврядування [3, с. 97; 4, с. 38].

Також, В. Медведчук вважає, що громада – це сплетіння соціальних відносин між людьми, які мають множину загальних інтересів, потреб; це спільноти, що можуть найбільшою мірою забезпечити здійснення і задоволення цих інтересів і потреб [5].

Таким чином, слід звернути увагу, що громадою є – певна кількість осіб, що проживають на одній адміністративно-територіальній одиниці, мають спільні інтереси та потреби.

Поряд із цим, з точки зору забезпечення громадської безпеки чи порядку, в науковій літературі не склалось єдиної думки також, що дозволяє різноманітні маніпуляції в даній площині та спричиняє нормативну невизначеність під час тлумачення норм законодавства.

Автором пропонується почати із тлумачення поняття «безпеки» загалом та «громадської безпеки», зокрема.

Безпекою мислителі античності та нового часу вважали забезпечення безпечних умов життя, розвитку і життєдіяльності людини, тож аналізуючи їх погляди, Г. Ситник робить висновок, що безпека – це забезпечення всім громадянам держави належних умов для їх самореалізації, захист їх життя, свободи, власності від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави [6].

Даний висновок цілком обґрунтований, однак щодо нього необхідно зробити певне зауваження з огляду на те, що при забезпеченні безпеки основна увага повинна бути приділена передусім проблемі захисту життя та умов, від яких це життя залежить – свобода, власність тощо, а далі вже може йтися про створення належних умов щодо самореалізації та розвитку. Саме в такій послідовності доцільно розглядати проблему безпеки, беручи до уваги теорію потреб А. Маслоу [7].

Безпеку, згідно з ієрархією людських потреб, можна розглядати як потребу людини у впевненості, стабільності життя, захисту від того, що може йому зашкодити (і відповідно до цієї теорії, потреба у забезпеченні безпеки фігурує на першому плані після задоволення фізіологічних потреб у їжі, воді, сні та інших благах, необхідних для підтримання життя). Одночасно безпека є умовою забезпечення інших людських потреб: соціальних потреб, потребі в повазі та самовираженні. Отже, потреба у безпеці є однією із базових людських потреб, яка полягає передусім у необхідності захисту людського життя, забезпечення стабільності умов його існування, від чого залежить задоволення інших її потреб [8].

Позиція вчених збігається на тому, що система безпеки охоплює такі основні елементи: наукову теорію (філософію), доктрину (концепцію), полі-

тику, стратегію і тактику забезпечення безпеки, а також сукупність міжнародних, державних і громадських (недержавних) інститутів та організацій, які забезпечують безпеку особи, суспільства, держави; засоби, способи і методи забезпечення безпеки [1].

З аналізу законодавчих актів, які тлумачать поняття безпеки, стає зрозумілим, що безпекою може бути: відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з можливістю завдання будь-якої шкоди для життя, здоров'я та майна громадян, а також для навколишнього природного середовища [9]; відсутність неприпустимого ризику, пов'язаного з травмуванням або загибеллю людей, заподіянням збитків навколишньому середовищу [10]; властивість об'єкта забезпечувати відсутність ризику завдання шкоди здоров'ю людей, майну та навколишньому середовищу [11]; комплекс заходів, а також людські та матеріальні ресурси, які призначені для захисту від актів незаконного втручання й інших протиправних посягань стосовно цивільної авіації [12].

Таким чином, на підставі проаналізованих даних, слід підкреслити, що безпекою є такий стан особи, за якого їй забезпечені належних умови для її самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави.

В науці не сформувалось єдиного бачення поняття «громадська безпека», існуючі погляди різняться, наприклад Л. Попов розглядає громадську безпеку як систему суспільних відносин, що складаються відповідно до правових, технічних, будівельних та інших норм при використанні об'єктів і предметів, які становлять підвищену небезпеку для людей і суспільства в цілому, або при настанні особливих умов у зв'язку зі стихійними лихами чи іншими надзвичайними обставинами соціального або техногенного характеру [13, с. 663], подібну думку висловлює О. Серьогін, який громадську безпеку вважає системою суспільних відносин, що складаються відповідно до правових норм при використанні об'єктів, що становлять підвищену небезпеку для суспільства, чи під час настання особливих умов [14, с. 16].

Проте, як зауважує Ю. Небеський, громадська безпека залежить від багатьох соціальних чинників, зокрема, стану правопорядку в країні, благоустрою міст, обладнання об'єктів, що призначені для масового відвідування тощо [15, с. 128; 16, с. 83; 17, с. 20], автор вважає за можливе під громадською безпекою розуміти загальну захищеність, що відповідає інтересам суспільства і громадян, стан суспільних відносин, що запобігає загрозі спричинення шкоди і забезпечує тим самим їх нормальне функціонування. «Громадська безпека, – зазначає науковець, – повинна бути спрямована на охорону державного і громадсько-

го порядку, забезпечення нормальних умов трудової діяльності та відпочинку громадян, у той же час громадська безпека тісно пов'язана з безпекою кожної людини як члена суспільства» [17, с. 20].

Визначення безпеки, що надає В. Ліпкан [18, с. 57], на нашу думку, є найбільш повним, він вважає, що «безпека – це гарантована конституційними, законодавчими і практичними заходами захищеність і за безпеченість життєво важливих інтересів об'єкта від зовнішніх і внутрішніх загроз». Таким чином, з останнього визначення можна надати таку класифікацію безпеки за видом загрози життєво важливим інтересам: – зовнішня безпека – це захищеність національних інтересів, національних цінностей і способу життя від загроз, що виходять ззовні. – внутрішня безпека – до якої відносять ті суспільні відносини, що пов'язані з запобіганням або усуненням загрози для життя і здоров'я людей, їхнього майна (власності) всередині країни [19, с. 40–41].

Тож, наведені вище аргументи та позиції учених, надають підстави стверджувати, що громадською безпекою є такий стан загальної захищеності осіб, що відповідає інтересам суспільства і громадян та за якого їм забезпечені належні умови для їх самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави.

Після цього, автором пропонується дослідження поняття порядку та дефініції «громадського порядку» загалом.

У сучасній літературі із міжнародних відносин, особливо американській, це поняття – поняття порядку, одне з найпоширеніших, як вважає Дж. Айкенберрі центральною проблемою міжнародних відносин є проблема порядку: як він збудований, як він руйнується і як він відновлюється» [20, с. 22]. Поряд із цим, у філософському словнику під редакцією Г. Шмідта зазначено, що порядок – прозора і чітка організація будь-якої сфери діяльності. Переконаливий приклад порядку – природний порядок у тому вигляді, в якому він втілюється в організмі [21, с. 464]. Х. Булл зауважує, що сказати про деяку кількість речей, що разом утворюють порядок – це означає сказати у найпростішій і загальній формі, що вони співвідносяться один із одним певним чином, що їх відносини мають не випадковий характер, а побудовані у співвідношенні з деяким чітко визначеним зразком, тобто, ряд книжок, що стоять на полиці, становлять порядок, чого не можна сказати про купу книг на підлозі [22, с. 3].

Філософський енциклопедичний словник визначає поняття порядку, як зрозумілу і чітку організацію певної сфери дійсності (у відношенні до людського існування) [23, с. 356], тоді як юридичні джерела трактують поняття громадського порядку, як урегульовану правовими та іншими со-

ціальними нормами систему суспільних відносин, що забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, повагу честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі [1, с. 356].

Саме такі філософські та юридичні підходи дають змогу проаналізувати поняття порядку в його глибинному сенсі та усвідомити, що порядком є не випадкове співвідношення речей відповідно до конкретного зразку.

Такий підхід, дає підстави трактувати питання порядку в контексті громади, як чітко сформований тип соціальних відносин, що має певну систему та співвідноситься із загальноприйнятими нормами.

Деякі вчені розрізняють підходи до розуміння поняття громадського порядку в широкому розумінні як політико-правову категорію, і громадський порядок та у вузькому розумінні як предмет конкретної охоронної діяльності [24, с. 38].

В. Нагребельний визначає громадський порядок як систему суспільних відносин, урегульовану правовими та іншими соціальними нормами, яка забезпечує захист прав і свобод громадян, їх життя і здоров'я, повагу до честі та людської гідності, дотримання норм суспільної моралі [25, с. 639].

У працях О. Скакун, Ф. Колонтаєвського та М. Корнієнка, найбільша увага приділяється громадському порядку, як стану упорядкованості соціальними нормами (нормами права, моралі, корпоративними правами, нормами-звичаями) системи суспільних відносин і їх дотримання. В даному випадку громадський порядок розглядається як система суспільних відносин, що виникають та існують головним чином у громадських місцях, а дотримання норм права та інших соціальних норм, спрямованих на забезпечення особистої безпеки громадян та громадської безпеки, а також створення сприятливих умов для нормального функціонування підприємств, установ, організацій і громадських об'єднань, виступають в даному контексті найбільш пріоритетними завданнями [26, с. 492; 27, с. 9-13; 28, с. 5-7].

Поряд із цим, вищезазначені вчені підкреслюють, що проблема громадського порядку та його охорони має декілька важливих елементів, що впливатимуть на її вирішення лише в комплексі, а саме наукове та практичне значення, оскільки зміст громадського порядку та активність його забезпечення здійснюють значний вплив на стабільність прав громадян, всебічне задоволення їх матеріальних і духовних потреб.

А. Колодій, В. Копейчиков та С. Лисенков представляють окрему групу вчених, думка яких розкриває сутність та зміст поняття громадського порядку. дещо по-іншому. Вони акцентують увагу на тому, що громадський порядок являє собою правильно налагоджений стан усієї сукупності суспільних відносин, урегульованих не тільки пра-

вовими, а й всіма іншими соціальними нормами [29, с. 317]. Саме таким чином, питання забезпечення громадського порядку набуває розширення та його реалізація може лежати поза межами правового регулювання, в контексті діяльності із забезпечення громадського порядку окремими органами.

М. Єропкін та Л. Попов розглядають громадський порядок як чітку структурну систему правових суспільних відносин, що виникають як у громадських місцях, так і поза цими місцями. Таке розширене тлумачення сфери суспільних відносин, що складають зміст громадського порядку, далеко не цілком розкриває зміст поняття «громадський порядок» [30; 31].

Поряд із цим, існує група учених, що підкреслюють та акцентують увагу на обігу поняття «публічний порядок», що за своїм сутнісним наповненням має схожі риси із поняттям, що нами аналізується. Ж. Ведель використовує термін «публічний порядок» в якості необхідної умови нормального функціонування суспільства, умови забезпеченої певним мінімумом державних гарантій. Зміст публічного порядку, на його думку, залежить від стану суспільних відносин, тобто забезпеченості безпеки моральних та майнових інтересів особи, захисту суспільства від протиправних посягань на його інтереси, створення умов для нормального життя і спокою [32, с. 12]. Проте необхідно звернути увагу, що поняття публічного порядку, охоплює значно вужче коло інтересів окремо взятої громади, а саме тому, хоч і має місце в законодавчому обігу (переважно для органів охорони правопорядку, що мають завдання із його забезпечення, наприклад, Національна поліція України) проте в даному контексті не може бути застосоване.

Являючись частиною суспільних відносин, що регулюються нормами права, правилами співжиття і звичаями, громадський правопорядок охоплює інше, набагато менше коло суспільних відносин. Громадський правопорядок необхідно розглядати як стан соціальної урегульованості, при якому забезпечується життя, здоров'я громадян, їх права і свободи, громадський спокій, мораль, людська гідність. Відносини громадського правопорядку в багатьох випадках встановлюються нормами права.

О. Кобзар підкреслює, що громадський правопорядок у вузькому розумінні можна визначити як категорію «громадський правопорядок у юридичному значенні». Слід підкреслити, що поняття громадського правопорядку являє собою категорію, яка головним чином складається з трьох елементів: зміст громадського правопорядку; засоби його регулювання; цілі встановлення громадського правопорядку [33].

Поряд із цим, у Кодексі України про адміністративні правопорушення, під громадським

порядком розуміється неухильне дотримання громадянами правил поведінки в громадських місцях (на вулицях, площах, стадіонах, в парках, гуртожитках, жилих будинках і т.п.), що забезпечує спокійні умови для суспільно-корисної діяльності, побуту та відпочинку людей [34, с. 3-12]. Окрім вказаного, поняття громадського порядку у тотожному значенні згадується в Законі України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» [35] та деяких інших нормативно-правових актах.

Як зазначає Я. Радюшин відсутність єдиного розуміння поняття громадського порядку сприяє різночитанням, смисловим підмінам, синонімізації різних за значенням понять і на певному етапі стає гальмом у розвитку тієї або іншої галузі наукових знань. На практиці неоднозначне визначення понятійної бази призводить до нечіткості цілей і завдань, якісної невизначеності суб'єктів діяльності, багатозначності і дублювання функціональних зв'язків між ними [36, 4, с. 12].

Досліджуючи зміст громадського порядку, вчені вважають, що слід приділити увагу принципам діяльності суб'єктів його забезпечення, оскільки саме вони є основоположними засадами, на них має базуватися діяльність таких суб'єктів, адже дотримання цих принципів дозволить започаткувати і впровадити демократичну політику держави у вказаній сфері. При чому такі принципи і обов'язковість їх дотримання має бути реальною. Саме принципи вказують на суттєві аспекти у змісті та значенні громадського порядку, а також на сталість суспільних і державно-правових відносин у цій сфері [37, с. 54-57].

Слушною є думка О. Бандурки, який з цього приводу зазначає, що принципи – це вихідні, основні правила, керівні настанови, норми діяльності для впровадження системи, управління загальними процесами [38, с. 32]. На думку науковців, що досліджували відповідні праці, принципи мають ґрунтуватися на об'єктивних законах, закономірностях, виявлених у процесі управлінської діяльності, а безпосередньо під принципами забезпечення громадського порядку можна розуміти ті основоположні ідеї, що відображають закономірності, які відбуваються в суспільних відносинах і пов'язані із забезпеченням належного стану громадського порядку [37, с. 54-57].

Звертаючись, в свою чергу, до загальних статистичних даних, належить навести наступну інформацію, що в Україні в період із січня по червень, спираючись на дані прес-служби Державної служби статистики, 2017 року було скоєно 317 633 злочини [39].

Із загальної кількості зафіксованих правоохоронними органами кримінальних проявів виділяють такі види: 36% – тяжкі та особливо тяжкі,

(зазначається, що за перше півріччя відбулося 834 умисних вбивства і замахів на вбивство, а також 1050 умисних тяжких тілесних ушкоджень – 1050, 144 згвалтування і замаху на згвалтування). Крім того, зафіксовано понад 160 тисяч крадіжок, 25,6 тис. випадків шахрайства, а також по 1,6 тис. розбоїв і хабарництва. Кількість потерпілих від злочинів у січні – червні 2017 року становила 223,7 тис. осіб, серед яких 80,9 тис. – жінки, 13,4 тис. – особи похилого віку та з інвалідністю 1 і 2 груп, 2,6 тис. – неповнолітні та 1,2 тис. – діти до 14 років [40].

Із зростанням злочинності, збільшенням кількості насильницьких злочинів, ростом неповнолітньої злочинності та через масштаби діяльності організованих злочинних груп, втрачається темп та високий рівень забезпечення громадського порядку зокрема, та безпеки загалом, а саме тому, дане питання потребує глибинного дослідження.

Поряд із цим, вчені констатують, що різко зростає кількість злочинів скоєних у стані алкогольного та наркотичного сп'яніння. Спостерігається тенденція підвищення кількості злочинів, скоєних із застосуванням вогнепальної зброї і вибухових пристроїв, вбивства на замовлення, рекет, захоплення заручників, шантаж, тероризм [37, с. 54-57].

Проаналізовані вище данні, дають підстави стверджувати те, що громадським порядком є стан чіткої упорядкованості правовими нормами соціальних відносин осіб в громадських місцях та поза ними.

Проте необхідно звернути увагу на суб'єктну складову, оскільки не тільки особи можуть становити загрозу громадському порядку, а й технічні пристрої, стихійні лиха, а також дикі тварини. А оскільки наведені приклади не є суб'єктами правовідносин, слід додатково, в подальшому розглянути це питання.

Висновок. Таким чином, на підставі аналізу наукових позицій вчених, дослідження окремих нормативно-правових актів із відповідного правового поля, вдалося можливим окреслення сутності та значення понять «громадська безпека» та «громадський порядок» в контексті їх забезпечення, а на підставі вищезазначеного, автором сформовані наступні теоретичні та практичні висновки:

1. Безпекою є такий стан особи, за якого їй забезпечені належних умови для її самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави;

2. Громадською безпекою є такий стан загальної захищеності осіб, що відповідає інтересам суспільства і громадян та за якого їм забезпечені належні умови для їх самореалізації, захист основних та необхідних для життя благ від посягань з боку будь-якої окремої людини, організації, суспільства чи держави;

3. Порядком, в контексті громади, є чітко сформований тип соціальних відносин, що має певну систему та співвідноситься із загальноприйнятими нормами;

4. Громадським порядком є стан чіткої упорядкованості правовими нормами соціальних відносин осіб в громадських місцях та поза ними;

Також, порівнявши отримані данні, вдалося встановити наступні риси, що розмежовують вищевказані поняття:

1. Громадська безпека є більш широким визначенням за своїм характером, оскільки не має просторових орієнтирів та не залежить від конкретних подій, в той час як питання забезпечення громадського порядку, постає в межах проведення конкретних масових заходів.

2. Громадський порядок є однією із складових громадської безпеки, тож останні співвідносяться як категорія та її складова, що дозволяє чітко сформулювати розуміння їх взаємодії та відмежувати одне від одного.

3. Варто підкреслити, що громадський порядок, передбачає обов'язкову та впорядковану взаємодію громадян, в той час як питання забезпечення громадської безпеки може відбуватись і без такої взаємодії (наприклад в умовах стихійного лиха та проведення рятувальних робіт окремих груп населення чи громадян).

Література

1. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. К. : Укр. енцикл.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінськ : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
3. Баймуратов М. А. Конституционнопроектная регламентация местного самоуправления и территориальных коллективов / М. А. Баймуратов // Юридический вестник. 1996. № 1. С. 95–100.
4. Бутко І. П. Деякі проблеми становлення і розвитку територіального самоврядування в Україні / І. П. Бутко // Місцеве та регіональне самоврядування України. 1992. № 3. С. 38–41.
5. Медведчук В. В. Місцеве самоврядування і як його доцільно організувати в Україні / В. В. Медведчук // Урядовий кур'єр. 28.12.1995.
6. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика : навч. посіб. / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Хмельницький. К. : Вид-во «Кондор», 2007. 616 с.
7. Маслоу Абрахам Гарольд. Дальние пределы человеческой психики / Перев. с англ. А. М. Татлыдаевой; Научи, ред., вступ. статья и коммент. Н. Н. Акулиной. Спб.: Издат. группа «Евразия», 1997. 430 с.
8. Пасічник В. Філософська категорія безпеки як основа нової парадигми державного управління національною безпекою / В. Пасічник // Науковий вісник. 2011. Вип. 7. С. 25.
9. Про заходи виконання постанови Кабінету Міністрів України від 05.05.1997 р. № 409 «Про забезпечення надійності й безпечної експлуатації будівель, споруд та інженерних мереж»: наказ (спільний) Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політи-

ки України та Державного комітету України по нагляду за охороною праці №32/288 від 27.11.1997 р.

10. Про затвердження та введення у дію Положення з питань обстеження, оцінки технічного стану, паспортизації та поточної експлуатації будівель та споруд галузі зв'язку : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України № 88 від 28.04.2004 р. (Положення, п. 1.2).

11. Про затвердження Типового положення про Систему управління безпекою руху на автомобільному транспорті : наказ Міністерства транспорту України № 877 від 12.11.2003 р. (Розд. 2).

12. Про затвердження положення про технічне обслуговування устаткування підприємств гірничо-металургійного комплексу: наказ Міністерства промислової політики України № 285 від 15.06.2004 р. (Положення, п. 2.2).

13. Административное право / под ред. Л. Л. Попова. Москва : Юристъ, 2002. 699 с.

14. Серёгин А. В. Сущность общественного порядка и общественной безопасности как объектов административно-правовой системы / А. В. Серёгин // Актуальные проблемы совершенствования охраны общественного порядка и общественной безопасности в условиях перестройки. Москва, 1989. С. 12–21.

15. Адміністративне право України : підручник для юрид. вузів і ф-тів / Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький, В. М. Гаращук та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2000. 520 с.

16. Кондрашов Б. П. Общественная безопасность и административно-правовые средства ее обеспечения : монография / Б. П. Кондрашов. Москва : Изд-во «Щит-М», 1998. 296 с.

17. Небеский Ю. С. Адміністративно-правові засади охорони громадського порядку та забезпечення безпеки громадян у сучасних умовах : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Юрій Сергійович Небеский ; Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2008. 227 с.

18. Ліпкан В. А. Безпекознавство : навч. посіб. / В. А. Ліпкан. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. 208 с.

19. Дзьобань О. П. Національна безпека в умовах соціальних трансформацій (методологія дослідження та забезпечення) : монографія / О. П. Дзьобань. Х. : Константа, 2006. 440 с.

20. Ikenberry J. After Victory. Institutions, Strategic Restrain, and the Rebuilding of Order After Major Wars. Princeton, N.J., 2001.

21. Шмидт Г. Философский словарь / Пер. с нем. М., 2003.

22. Bull H. The Anarchical Society. A Study of Order in World Politics. N. Y.: Columbia University Press, 1977.

23. Философский энциклопедический словарь / под. ред. С. М. Ковалева и др. М., 1980. С. 356.

24. Лошицький М. В. Адміністративно-правові відносини в сфері охорони громадського порядку : монографія / М. В. Лошицький. К., 1996.

25. Нагребельний В. П. Громадський порядок / В. П. Нагребельний // Юрид. енциклопедія. Т. 1. К., 1988. С. 639.

26. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. Х., 2001.

27. Колонтаевский Ф. Е. Организационные основы охраны общественного порядка в современных условиях / Ф. Е. Колонтаевский : науч. доклад на соискание ученой степени докт. юрид. наук. М., 1996.

28. Корнієнко М. В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки / М. В. Корнієнко. Дніпропетровськ, 2001.

29. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков. К., 1999.

30. Еропкин М. И. Управление в области охраны общественного порядка / М. И. Еропкин. М.: Юриздат. 1965. 216 с.

31. Попов Л. Л. Административно-правовая охрана общественного порядка / Л. Л. Попов. М.: Юр. лит. 1973. 328 с.

32. Ведель Ж. Административное право Франции / Ведель Ж. ; под ред. Крутоголова М. А. М.: Прогресс. 1973.

33. Кобзар О. Ф. Співвідношення та значення понять «громадський порядок», «правопорядок» та «громадська безпека» / О. Ф. Кобзар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2014. Вип. 29(2.3). С. 126–129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29%282.3%29_31

34. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Х., 2000. С. 3–12.

35. Закон України «Про особливості забезпечення громадського порядку та громадської безпеки у зв'язку з підготовкою та проведенням футбольних матчів» від 09.12.2015 №3673- VI// Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2012. № 9. Ст. 64.

36. Радюшин Я.Н. Компетенция органов государственной власти и органов местного самоуправления в сфере обеспечения общественной безопасности : дисс. ... канд. юрид. наук. М., 2004. С. 17.

37. Пономарьов С.П. – Поняття та зміст громадського порядку: проблеми охорони/ С.П. Пономарьов// Право. ua № 2 «Адміністративне право». 2015.

38. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України / О. М. Бандурка. Х.: Ун-т внутр. справ, 1998. 480 с.

39. Злочинність в Україні: опублікована шокуюча статистика за 2017 рік. [Електронний ресурс] URL: <http://expres.ua/news/2017/09/05/260751-zlochynnist-ukrayini-opublikovana-shokuyucha-statystyka-2017-rik>

40. Коваленко А. В. Поліція як суб'єкт запобігання злочинності/ А. В. Коваленко// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2017. № 37.

Анотація

Толстоносов Д. Ю. Поліваріативність підходів до визначення понять «громадська безпека» та «громадський порядок». – Стаття.

В статті проаналізовано поліваріативність підходів до визначення та розуміння понять «громадська безпека» та «громадський порядок» в контексті їх забезпечення. Досліджено актуальні наукові джерела, що висвітлюють позиції щодо тлумачення відповідних понять, а також нормативно-правові акти, що їх регламентують. Наведено короткий порівняльний аналіз, на підставі якого стає зрозумілим питання можливого їх співвідношення.

Ключові слова: безпека, громада, порядок, забезпечення, співвідношення понять.

Аннотация

Толстоносов Д. Ю. Поливариативности подходов к определению понятий «общественная безопасность» и «общественный порядок». – Статья.

В статье проанализирована поливариативности подходов к определению и пониманию понятий «общественная безопасность» и «общественный порядок»

в контексте их обеспечения. Исследованы актуальные научные источники, освещающие позиции относительно толкования соответствующих понятий, а также нормативно-правовые акты, которые их регламентируют. Приведен краткий сравнительный анализ, на основании которого становится понятным вопрос возможного их соотношения.

Ключевые слова: безопасность, общество, порядок, обеспечение, соотношение понятий.

Summary

Tolstonosov D. Yu. Polivariativity of approaches to definition concept “public security” and “public order”. – Article.

The article analyzes the multivariate approaches to defining and understanding the concepts of “public safety” and “public order” in the context of their provision. Actual scientific sources, explaining positions on the interpretation of relevant concepts, as well as the regulatory acts regulating them, are investigated. A brief comparative analysis is given, on the basis of which the question of the possible correlation of the relevant concepts becomes clear.

Key words: security, community, order, provision, correlation of concepts.